

**Priatelia
Zeme**
SPZ

Výročná správa

za rok 2022

Priatel'ia Zeme – SPZ sú obĉianske zdruzenie, ktoré sa od roku 1996 zame-riava na minimalizáciu zneĉisťovania životného prostredia odpadmi a toxickými látkami a ponúka pozitívne udržateľné riešenia v prospech budúcich generácií a iných foriem života.

Naše hlavné kampane v roku 2022:

- spolupráca so samosprávami na ceste k nulovému odpadu,
- boj proti škodlivým zámerom a falošným riešeniam v odpadovom hospodárstve,
- práca na systémových zmenách v legislatíve, tvorba koncepčných a strategických dokumentov, analýz,
- realizácia informačných kampaní a vzdelávania pre širokú a odbornú verejnosť.

Sme členmi:

- Friends of the Earth International (FoEI)
- Zero Waste Europe (ZWE)
- Global alliance for incinerator alternatives (GAIA)
- POP's Elimination Network (IPEN)
- Health Care Without Harm (HCWH)

Projekty, na ktorých sme pracovali

- **Zero Waste program pre samosprávy** – cieľom projektu bolo predstaviť samosprávam na Slovensku unikátny medzinárodný program pre samosprávy s názvom Zero Waste Cities prostredníctvom informaĉno-propagaĉnej kampane a odborných konzultácií pre zástupcov samospráv. Projekt bol podporený Environmentálnym fondom v rámci Zeleného vzdelávacieho fondu.

Spolupráca s moldavskými samosprávami na zlepšovaní OH

Pre mesto CRIULENI sme vypracovali súbor pripomienok k štúdiu, ktorá navrhovala nový systém nakladania s odpadmi v meste. Ďalej sme pre nich vypracovali informaĉné materiály pre verejnosť, 2 prezentácie o kompostovaní pre verejnosť a školy, 3 vzdelávacie moduly o kompostovaní pre samosprávy, 3 prezentácie pre samosprávy ako viesť informaĉné kampane o domácom kompostovaní, komunitnom kompostovaní a vermikompostovaní.

Na letnom tábore sme pre študentov SŠ prednášali o možnostiach svojpomocných foriem kompostovania.

Zúčastnili sme sa 3 stretnutí so samosprávami, na ktorých sme prezentovali skúsenosti s nakladaním s odpadmi na Slovensku a hovorili o dobrých príkladoch z praxe.

Program Zero Waste Samosprávy

V roku 2022 sme v spolupráci so Zero Waste Europe spustili na Slovensku nový program určený pre samosprávy – Zero Waste Samosprávy (Zero Waste Cities – ZWC).

Je to certifikačný program, ktorý povzbudzuje samosprávy, aby sa zaviazali k ambicióznejším cieľom a zároveň implementovali ekologickejšie a udržateľnejšie nástroje a riešenia týkajúce sa odpadového hospodárstva a postupov obehového hospodárstva. Pomáha im dodržiavať (a ísť aj nad rámec) predpisy EÚ a národnej legislatívy a posilňuje pozitívny imidž samosprávy.

Do programu sa nám prihlásili prvé 2 samosprávy – mesto Partizánske a obec Košeca.

Naše aktivity v číslach

Mediálne aktivity

Pripravili sme **119 príspevkov na Facebook** a **23 článkov na webové stránky a pre médiá** na témy odpadov a znečisťovania životného prostredia:

- Zvýšenie spaľovania odpadov nie je riešením pre energetickú krízu
- Spracovanie nebezpečných zvyškov zo spaľovní odpadov zostáva bez kontroly
- Všetko, čo ste chceli vedieť o biomonitovaní emisií zo spaľovní odpadu
- Ďalší výskum potvrdil obavy: Okolie spaľovní odpadov je kontaminované vysoko toxickými látkami
- Konečne aj spaľovne na komunálny odpad budú musieť platiť za vypustené emisie CO₂
- Výskum potvrdil obavy: Okolie spaľovní odpadov je kontaminované vysoko toxickými látkami
- Vianoce šetrné k prírode
- Pamiatka zosnulých bez zbytočných odpadov alebo Zero Waste Dušičky
- Skupiny občianskej spoločnosti naliehajú na EÚ, aby dodržala svoje sľuby a zakázala „večné chemikálie“ PFAS
- Čo viete o odpadoch znečistení? Sada kvízov na každý deň, nielen na Deň Zeme
- Nové GMO plodiny a živočíchy: 2 medzinárodné petície
- Spustili sme novú stránku „Stop spaľovniám“ proti spaľovniám (obsahuje 11 tematických článkov)

Spolupráca so samosprávami

Spolupracovali sme s **72 samosprávami** na zlepšovaní ich odpadového hospodárstva napr. na:

- analýzach a optimalizáciách odpadového hospodárstva (71 obcí)
- zavádzaní a výpočtoch spravodlivejších foriem poplatkov za odpady (60 obcí)
- príprave na povinnosť zaviesť mechanicko-biologickú úpravu (6 obcí)
- informačných kampaniach pre verejnosť (8 obcí)
- zavádzaní zberu kuchynských BRO (6 obcí)
- príprave všeobecne záväzných nariadení (5 obcí)
- analýzach zmesových odpadov a čistoty vytriedených kuchynských BRO (13 obcí)

Naši experti v spolupráci s o. z. ZENZO vyškolili pracovníkov bratislavského O.L.O.

Školili sme distribučné tímy, ktorých úlohou bolo od marca do novembra 2022 vykonávať informačné aktivity a roznášať košíky s kompostovateľnými vreckami určenými na zber kuchynských biologických odpadov (K-BRO) z bratislavských domácností. Popri 3 teoretických školeniach, kde sa dozvedeli všetky potrebné informácie o systéme zberu K-BRO v Bratislave, sme im aj priamo v teréne (v Záhorskej Bystrici) ukázali osvedčené postupy pri komunikácii s verejnosťou.

Vzdelávanie a edukácia

Školili sme, prednášali a diskutovali:

- Uskutočnili sme 43 prednášok pre odbornú verejnosť na seminároch, školeniach, workshopoch a diskusiách na témy Zero Waste, spravodlivých poplatkoch, zberu a kompostovania BRKO, účinných informačných kampaniach..
- Uskutočnili sme 23 prednášok, workshopov a diskusií pre verejnosť na témy – odpadové hospodárstvo, zero waste domácnosť, domáce kompostovanie, komunitné kompostovanie, vermikompostovanie a triedenie odpadov v domácnostiach...

- Zrealizovali sme sériu prednášok pre žiakov základných škôl v Beckove, Krušovciach a Partizánskom, ale aj študentov na SPU v Nitre. Témami boli – odpadové hospodárstvo, triedenie odpadov, možnosti znižovania množstva odpadov v domácnostiach a na školách a svojpomocné kompostovanie...

Pripravili sme nové informačné materiály

- 3 druhy informačných materiálov pre verejnosť k témam týkajúcich sa zberu kuchynských BRO, triedeného zberu odpadov a domáceho kompostovania a používania kompostu v domácnostiach pre Partizánske, Varín a Palárikovo.
- Vydali a distribuovali sme letáky o zámeroch budovania rizikových spaľovní odpadov pre obyvateľov Šale, Močenku, Trnovca nad Váhom, Kráľovej nad Váhom, Dlhej nad Váhom, Malženíc, Špačaniec, Jaslovských Bohuníc, Ratkoviec, Žlkoviec, Trakovíc, Bučian, Zavar a Drienov.

Centrum pomoci občanom

Pomáhali sme jednotlivcom a miestnym komunitám:

- Podali sme 26 podaní na štátne orgány či samosprávy.

Spustili sme stránku Stop spaľovniam

Stránka obsahuje množstvo dôležitých odborných argumentov proti výstavbe nadbytočných zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov. Na stránke poukazujeme na fakty, prečo sú spaľovne škodlivé pre životné prostredie aj zdravie, aké sú šetrnejšie alternatívy a ako sa môže ktokoľvek zapojiť do aktivít proti týmto spaľovniam.

Riešili sme 17 rizikových zámerov a káuz znečisťovania životného prostredia:

- Košice: „**ZEVO Košice – modernizácia a zabezpečenie prevádzkovej stability zariadenia na energetické využitie odpadov**“ (zvýšenie kapacity spaľovaného odpadu)
- Janík: „**Splyňovanie biomasy Janík**“ (zámena drevnej štiepky za tuhé druhotné palivo – predovšetkým zmes plastov, ale aj textílií, gumy a papiera)
- Štúrovo: „**Green park Štúrovo**“ (pyrolýza plastov)
- Drienov: „**Zariadenie na energetické zhodnocovanie komunálneho odpadu – Drienov**“ (spaľovňa odpadov)
- Svit: „**Vývoj a testovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov**“ (pyrolýza plastov)
- Nitra: **Riešenie výskytu nepovolených skládok na Malantskej ceste pri Nitre**
- Hliník nad Hronom: „**Technologická stanica pre zhodnocovanie zdravotníckeho odpadu**“
- Turňa nad Bodvou: „**Modernizácia linky na výrobu šedého portlandského slinku**“ (zvýšenie kapacity spoluspaľovania tuhých alternatívnych palív vyrobených z odpadov v cementárni)
- Podbranč: **Spaľovanie záhradného odpadu v obci**
- Oľdza: „**Využitie inertných odpadov na spätné zasypávanie dobývacieho priestoru Oľdza**“
- Zavar: „**Obehové centrum pre úpravu a zhodnocovanie odpadov a rozšírenie skládky nie nebezpečného odpadu**“
- Lipovník: **Spaľovanie odpadu vo veľkoobjemových kontajneroch**
- Liptovský Mikuláš/Zákamenné/Nováky/Krušetnica/Levice: „**Zhodnotenie odpadových plastov na chemickú surovinu a technické plyny**“ (chemická recyklácia plastov)

Legislatívna práca

V spolupráci s o. z. ZENZO sme vypracovali návrh a odôvodnenie legislatívnej zmeny, ktorá sa týkala **zákazu používania jednorazových plastových vreciek a ich výmeny za kompostovateľné vrecká**. K tomuto návrhu sa pridali aj Združenie miest a obcí Slovenska a Slovenské združenie pre značkové výrobky. Náš návrh sme odprezentovali aj na pôde MŽP SR.

V roku 2022 sme sa **zúčastnili na 31 rokovaníach na MŽP SR**.

Rokovania sa konali v rôznych formátoch – pracovné skupiny, bilaterálne rokovania, širšie stretnutia odborníkov... Medzi témami prevládali – triedený zber kuchynských BRO, povinnosť úpravy zmesových odpadov pred skládkovaním, kompostovanie a spaľovanie odpadov v domácnostiach.

Vypracovali sme 13 pripomienok k poslanckej novele zákona č. **582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady**. Keďže táto novela neprešla pripomienkovým konaním, tak sme pripomienky poslali na MŽP SR a MF SR.

Zapojili sme sa do tvorby **vyhlášky k mechanicko-biologickej úprave odpadov pred skládkovaním** (pracovný názov). Zúčastnili sme sa na 7 rokovaníach pracovnej skupiny, ktorá bola zriadená MŽP SR (aktivita stále pokračuje).

Analýza výnosov a nákladov za rok 2022

Položka	Náklady v EUR
Personálne náklady	29 417
Režijné náklady	6 644
Dane a administratívne poplatky	402
Služby	4 632
Cestovné náklady	0
Náklady na podujatia	0
Náklady na publikácie a info materiály	255
Členské príspevky	282
Webové stránky	64
Materiálne vybavenie a technika	0
Vrátenie pôžičiek	0
Iné náklady	0
Náklady spolu	41 696 EUR

Položka	Výnosy v EUR
Grantové príjmy	0
Príjmy zo zakázok	0
Príjmy z 2 % daní	3 146
Dary, úroky, členské príspevky	1 591
Príjem z aktivít	2 421
Iné príjmy	0
Výnosy spolu	7 158 EUR

Pre ľudí | pre planétu | pre budúcnosť

Kolektív Priateľov Zeme – SPZ
v roku 2025 tvorili:
Ing. Monika Medovičová,
Mgr. Lenka Beznáková,
Mgr. Martina Krajňáková,
Mgr. Lucia Petijová,
Mgr. art. René Říha
(podpredseda organizácie)
a Branislav Moňok
(predseda organizácie).

www.priateliazeme.sk/spz

www.kompost.sk

www.nulaodpadu.sk

www.stopspalovniam.sk

Priatelia Zeme – SPZ

Adresa: Haluzice 761
913 07 Bošáca

Telefón: 00421 903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk

IČO: 35 529 261
DIČ: 2021396069
IBAN: SK49 3100 0000 0043 5005 4701

Aj v roku 2022 sme mohli presadzovať myšlienky zlepšujúce životné prostredie len vďaka podpore a obetavosti mnohých ľudí. Aj touto cestou ďakujeme za pomoc všetkým pracovníkom, aj dobrovoľníkom za ich osobnú pomoc, ale aj mnohým ľuďom z radov širokej verejnosti za ich finančnú podporu. Taktiež ďakujeme za finančnú, informačnú a morálnu podporu Zero Waste Europe a Environmentálnemu fondu.

